

Samarbetsstrategi för
utvecklingssamarbetet med

Indonesien

april 2009 – december 2013

REGERINGSKANSLIET

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:1

2009-07-02

UF2009/44625/ASO

Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt
utvecklingssamarbete (Sida)
105 25 STOCKHOLM

Strategi för selektivt samarbete med Indonesien 2009-2013

1 bilaga

Ärendet

I enlighet med regeringsbeslut den 18 oktober 2007 om fokusering av det svenska utvecklingssamarbetet ska Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) lämna förslag till strategi för utfasning och selektivt samarbete med Indonesien under perioden 2009-2013.

Genom beslut den 20 november 2008 (UD2008/35913/ASO) uppdrog regeringen åt Sida att till Utrikesdepartementet lämna förslag till strategi för det svenska utvecklingssamarbetet med Indonesien för perioden 2009-2013.

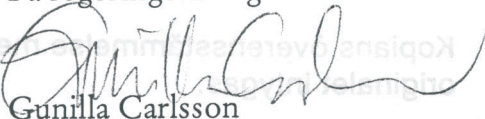
Sida har i skrivelse den 12 februari 2009 överlämnat ett förslag till strategi för utvecklingssamarbetet med Indonesien.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en strategi för selektivt samarbete med Indonesien att gälla 2009-2013 i enlighet med *bilagan*. Strategin ska styra utvecklingssamarbetet med Indonesien under angivna tid.

Regeringen uppdrar åt Sida att i enlighet med strategin ansvara för genomförandet av utvecklingssamarbetet med Indonesien under perioden 2009-2013.

På regeringens vägnar

Gunilla Carlsson

Caroline Silfverstolpe

Coll
CS

Kopia till

UD-ASO
UD-FIM
UD-FMR
UD-IH
UD-MK
UD-MU
UD-PIK
UD-RS
UD-SP
UD-UP
UD-USTYR
S-EIS
Fi-BA
M-I
U-IS
Ambassaden Jakarta

Kopians överensstämmelse med
originalet intygas:

.....

2009-06-25

Asien- och Oceanienheten

Strategi för selektivt samarbete med Indonesien 2009-2013

Sammanfattning

Denna strategi styr Sveriges selektiva samarbete med Indonesien under perioden 2009–2013. Utgångspunkten för samarbetet är Sveriges politik för global utveckling (PGU), den svenska regeringens politik för internationellt utvecklingssamarbete, Indonesiens utvecklingsplan, erfarenheter från tidigare utvecklingssamarbete, svenska aktörers kompetens, erfarenheter och intressen samt EU:s uppförandekod för arbetsdelning och komplementaritet.

Indonesien har under de senaste tio åren gjort stora politiska och ekonomiska framsteg och blivit en allt viktigare regional och global aktör. Fattigdomen är dock fortsatt ett stort problem för stora delar av Indonesiens befolkning. Trots betydande framsteg på senare år kvarstår stora brister vad gäller efterlevnaden av mänskliga rättigheter. Landets omfattande miljöproblem förvärras av den snabba befolkningsökningen och den snabba urbaniseringen. Effekterna av miljöförstöring, naturkatastrofer och klimatförändringar drabbar landet hårt och särskilt de fattiga.

Det övergripande målet för Sveriges selektiva samarbete med Indonesien är en förbättrad demokratisk samhällsstyrning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, en miljömässigt hållbar utveckling samt en ekonomisk tillväxt som kommer fler tillgodo. Därigenom ska samarbetet medverka till att uppfylla målet för svenskt utvecklingssamarbete. Den viktigaste samarbetsformen ska vara aktörssamverkan mellan svenska och indonesiska aktörer, men kan även komma att omfatta strategiskt riktade insatser inom prioriterade områden.

Det selektiva samarbetet ska främst inriktas på områdena demokratisk samhällsutveckling och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt internationell handel och näringslivsutveckling. Andra områden där

Sverige och Indonesien har ömsesidiga intressen för samverkan kan komma att övervägas under strategiperioden.

Volymen på samarbetet ska gradvis minskas från 60 miljoner kronor och beräknas uppgå till 40 miljoner kronor vid strategiperiodens slut. En översyn av samarbetet ska göras 2011 för att bedöma resultaten och ge rekommendationer kring samarbetet under den återstående delen av strategiperioden.

Del 1. Samarbetets inriktning

1. Övergripande mål, processmål och dialogfrågor

Målet för Sveriges politik för global utveckling (PGU) är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Det övergripande målet för allt svenskt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Utgångspunkten för samarbetet är de två perspektiven i PGU: fattiga människors perspektiv på utveckling samt rättighetsperspektivet. Av regeringens tre tematiska prioriteringar är det främst demokrati och mänskliga rättigheter samt miljö och klimat som ska stå i fokus i samarbetet med Indonesien. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv i all verksamhet ska stödjas och uppmuntras.

Det övergripande målet för Sveriges selektiva samarbete¹ med Indonesien är en förbättrad demokratisk samhällsstyrning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, en miljömässigt hållbar utveckling samt en ekonomisk tillväxt som kommer fler tillgodo.

Målet för aktörssamverkan är att stimulera och stärka framväxten av självbärande relationer av ömsesidigt intresse mellan svenska aktörer och aktörer i Indonesien i syfte att bidra till målet för internationellt utvecklingssamarbete.

Det övergripande processmålet är att merparten av samarbetet vid slutet av strategiperioden ska utgöras av aktörssamverkan², samt att de insatser som inte uppfyller kraven på aktörssamverkan eller inte rymms

¹ **Selektivt samarbete** är den benämning som den svenska regeringen använder på en kategori av utvecklingssamarbetsländer där Indonesien ingår och där det traditionella utvecklingssamarbetet fasas ut och ersätts med andra former av samarbete, särskilt så kallad aktörssamverkan.

² Regeringens policy för **Aktörssamverkan** karaktäriseras av i) aktörsperspektivet (efterfrågestyrt samarbete mellan aktörer i Sverige och Indonesien) och ii) ömsesidiga intressen och ägarskap (exempelvis genom kostnadsdelning). Aktörerna förväntas själva driva samarbetet som bygger på ömsesidiga intressen och delat ansvar. Biståndet är avsett att fungera katalytiskt. Utgångspunkten är att aktörssamverkan ska leda till självfinansierande relationer utan framtida ekonomiskt stöd från utvecklingssamarbete.

inom det framtida selektiva samarbetet ska fasas ut på ett ansvarsfullt sätt.

Strategiska frågor för dialogen med Indonesien är hur demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter ytterligare kan främjas och hur frågor kring miljö och klimat samt internationell handel och näringslivsutveckling bäst kan drivas.

2. Inriktning och omfattning

2.1 Samarbetsområden

Samverkan mellan aktörer i Sverige och i Indonesien ska stärka och stimulera framväxten av bärkraftiga relationer av ömsesidigt intresse.

Samarbete inom sektorerna demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, miljö och klimat samt internationell handel och näringslivsutveckling ska prioriteras, men initiativ ska även övervägas inom andra områden där det bedöms finnas ömsesidiga intressen och förutsättningar för aktörssamverkan.

2.1.1 Demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter

Målen är:

- Stärkt kapacitet hos offentliga institutioner att driva reformprocesser för ökad demokrati och mänskliga rättigheter; samt*
- Stärkt kapacitet hos civilsamhällets aktörer som verkar för fördjupad demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.*

Samarbetet ska inriktas på att stärka reformprocesser med relevans för det uppsatta målet. Möjliga samarbetsområden är förvaltningsreformer på nationell och lokal nivå i syfte att stärka demokratin samt att främja ökad transparens och ansvarsutkrävande. Stöd kan också utgå till aktörer eller organisationer inom civilsamhället med syfte att stärka efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna såsom yttrandefrihet och kvinnors rättigheter samt utveckla ökad rättssäkerhet för fattiga och utsatta grupper.

Vunna erfarenheter av hur man etablerar och utvecklar samverkan med myndigheter och organisationer bör användas som en plattform för framtida insatser. Rättighetsperspektivet ska präglade samarbetet.

Riktade insatser kan finansieras inom området demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter där det finns begränsade förutsättningar för aktörssamverkan.

Processmålet är att utveckla en modell för att koppla utvecklingssamarbetet inom mänskliga rättigheter till den bilaterala dialog om mänskliga rättigheter som etablerades mellan Sverige och Indonesien under 2008.

2.1.2 Miljö och klimat

Målet är stärkt kapacitet hos indonesiska samhällsaktörer att hantera och motverka miljöproblem samt förebygga och hantera klimatförändringar.

Härvid förväntas det svenska selektiva samarbetet bidra till att den ekonomiska tillväxten i Indonesien på sikt blir miljömässigt mer hållbar och till att riskerna för att fattiga kvinnor, män och barn att drabbas av klimatförändringar minskar.

Möjliga samarbetsområden som identifierats inom miljö- och klimatområdet är hållbar naturresurshantering (inklusive ett hållbart skogsbruk), förnyelsebar energi och energieffektivisering förebyggande och anpassning till klimatförändringar, förebyggande och kontroll av miljöföroreningar (luft, vatten, mark), miljöstyrning inom miljölagstiftning och tillämpning, och kommunala tjänster såsom avfallshantering, vatten och avlopp. Samarbetet kan även omfatta andra områden av gemensamt intresse som bidrar till det uppsatta målet, exempelvis att öka kapaciteten hos indonesiska producenter, exportörer och myndigheter att leva upp till exportmarknadernas krav.

2.1.3 Internationell handel och näringslivsutveckling

Målet är stärkta förutsättningar för internationell handel och ett gott näringslivsklimat.

Samarbetet inom denna sektor kan omfatta frågor som rör företags samhällsansvar (s k Corporate Social Responsibility, CSR), tullfrågor, kapacitetsuppbyggnad för att underlätta uppfyllandet av standarder, korruptionsbekämpning eller kvinnors entreprenörskap, men kan även omfatta andra områden av gemensamt intresse. Samarbetet ska syfta till att skapa ekonomisk tillväxt som kommer fler tillgodo.

2.1.4 Övriga områden

Aktörssamverkan kan övervägas även inom andra områden där Sverige och Indonesien har ömsesidigt intresse och där förutsättningar finns för självbärande relationer.

2.2 Biståndsformer

2.2.1 Aktörssamverkan

Aktörssamverkan är den prioriterade biståndsformen under strategiperioden. Målet är att aktörssamverkan ska utgöra merparten av samarbetet vid slutet av strategiperioden.

Aktörssamverkan är ett medel för att stimulera framväxten av varaktiga ömsesidiga relationer mellan aktörer i Sverige och Indonesien, med målet att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Aktörssamverkan ska på detta sätt bidra till att stärka och fördjupa Sveriges samlade relationer med Indonesien.

Följande kriterier ska gälla för aktörssamverkan:

- Svensk biståndsfinansiering ska verka katalytiskt och vara tidsbegränsad.
- Insatserna ska vara utformade för att stimulera självbärande relationer med ett gemensamt ägarskap och tydlig roll- och ansvarsfördelning, genom exempelvis kostnadsdelning.
- Insatserna ska medverka till att relationer skapas som kan leva utan biståndsfinansiering.
- Insatserna ska bygga på indiska och svenska aktörers intressen, behov och erfarenheter.

Aktörssamverkan ska genomföras i samarbete mellan aktörer i Indonesien och primärt svenska företag, myndigheter, universitet och högskolor, fackföreningar, kommuner och landsting, enskilda organisationer eller institutioner.

Potentiella aktörer förutses komma att behöva stöd från Sida både när det gäller att hitta rätt samarbetspart i Indonesien respektive Sverige och för att formulera lämpliga samarbetsformer och -områden. Det gäller framförallt aktörer inom de prioriterade områdena miljö och klimat samt främjande av internationell handel och näringslivsklimat där antalet svenska och indonesiska aktörer idag är begränsat.

2.2.2 Riktade insatser

Som ett komplement till aktörssamverkan inom de tre prioriterade sektorerna, och i begränsad omfattning, kan riktat direkt stöd till strategiskt viktiga samhällsaktörer övervägas, i första hand sådana som kan bidra till utveckling av policy och reformer. Riktade insatser kan särskilt komma ifråga inom sektorn demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter där det bedöms finnas begränsade förutsättningar för aktörssamverkan.

2.3 Dialogfrågor

De övergripande dialogfrågorna för det selektiva samarbetet är:

- hur Sverige och Indonesien gemensamt kan bidra till en ökad efterlevnad av de mänskliga rättigheterna i Indonesien;
- hur miljöfrågor och klimat påverkar utvecklingen och fattiga människors levnadsvillkor samt vad som gemensamt kan göras för att förebygga och minska negativa effekter av klimatförändringar och miljöproblem;
- erfarenhetsutbyte gällande uppbyggnad och utveckling av handelsrelaterade institutioner och strukturer; samt
- hur Sverige och Indonesien gemensamt kan bidra till ökad aktörssamverkan i syfte att nå det övergripande målet för utvecklingssamarbetet.

Dialogen ska utgå från PGU och fattiga människors perspektiv på utveckling, rättighetsperspektivet samt regeringens tre tematiska prioriteringar.

Då merparten av samarbetet ska utgöras av aktörssamverkan kommer dialogen att ske löpande med såväl Indonesiens regering och ministerier på central och provinsnivå, med enskilda organisationer och individer, samt med andra partners, privata aktörer och inom EU. Indonesiens planeringsministerium har en samordnande roll för samarbetet.

2.4 Omfattning

Volymen på samarbetet med Indonesien ska gradvis minskas från 60 miljoner kr för att vid strategiperiodens slut uppgå till 40 miljoner kronor.

Ingångna avtal avseende pågående insatser gör att det först 2010 finns ett större utrymme för nya insatser.

År	2009	2010	2011	2012	2013
Volym utfasning	55	14	0	0	0
Volym selektivt samarbete	5	41	50	45	40
Totalt utfasning & selektivt samarbete	60	55	50	45	40

I dialog med indonesiska myndigheter får en prövning av möjligheten till lån och garantier inom miljö- och klimatområdena ske i samband med bedömning av eventuella projektförslag (utanför landramen).

2.5 Utfasning

Utfasningen av det reguljära utvecklingssamarbetet kommer att ske under 2009 -2010 då merparten av de existerande insatsavtalen löper ut. Detta gäller framförallt pågående stöd via multilaterala organisationer. Utfasningen ska ske på ett ansvarsfullt sätt och eftersträva att säkerställa positiva resultat. Eventuellt fortsatt stöd till pågående biståndsfinansierad myndighetssamverkan mellan Sverige och Indonesien ska prövas i ljuset av denna strategi och kriterierna för aktörssamverkan.

3. Genomförande och uppföljning

Biståndsfinansierad aktörssamverkan samt riktade strategiska insatser är de biståndsformer som ska bidra till att det övergripande målet uppnås. Sida ska föra en kontinuerlig dialog med svenska och indonesiska aktörer i syfte att främja och underlätta samverkan mellan dessa. Sida ska aktivt arbeta med kommunikation och information kring aktörssamverkan samt bistå aktörer med bl.a. mötesplatser och studiebesök i båda riktningarna.

Bedömningskriterier för insatser inom ramen för aktörssamverkan i Indonesien ska beakta:

- att insatsen bidrar till det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet med Indonesien;
- potentiell hållbarhet i termer av styrkan i aktörernas intresse och finansieringskapacitet;
- hur insatser bedöms öka och fördjupa de bilaterala relationerna mellan länderna för ökat genomslag för gemensamt prioriterade intressen på nationell, regional och global nivå.

Sidas årliga rapportering och verksamhetsplanering utgör de huvudsakliga uppföljnings- och planeringsmekanismerna för denna strategi.

Processmålet att merparten av samarbetet ska utgöras av aktörssamverkan förväntas kunna uppnås först mot slutet av strategiperioden eftersom biståndsformen är ny och det är tidskrävande att uppbygga nya relationer mellan svenska och indonesiska aktörer.

Samtliga insatser ska utformas så att de motverkar korruption. Möjligheter till särskilda insatser för att motverka korruption ska bedömas under strategiperioden.

En halvtidsöversyn ska genomföras i slutet av 2011 för att utvärdera hur det selektiva samarbetet har fungerat, med särskild tonvikt på aktörssamverkan, samt ge rekommendationer om volymen och den framtida inriktningen. Inför eventuella förändringar ska samråd ske mellan Regeringskansliet/UD och Sida.

3.1 Kapacitet, kompetens, bemanning och rollfördelning

Erfarenheterna från hittillsvarande utvecklingssamarbete samt från andra länder visar att en övergång från bistånd till andra relationer är kapacitetskrävande. Sida behöver kompetens för hantering av aktörssamverkan men även ämneskompetens inom de områden som prioriteras för det selektiva samarbetet.

3.2 Formellt/politiskt ramverk inkl dialog för uppföljning

Sidas årliga genomgång och uppföljning av de biståndsfinansierade insatserna med den indonesiska planeringsmyndigheten Bappenas utgör det huvudsakliga mötes- och dialogtillfället för samarbetet med Indonesien. Som EU-medlem för Sverige även en kontinuerlig dialog i nära samverkan med övriga medlemsländer och EU-kommissionen.

Den bilaterala MR-dialogen och de bilaterala politiska konsultationerna, som UD ansvarar för, är även viktiga tillfällen för dialog om det svenska samarbetet med Indonesien.

Sida ska under inledningen av strategiperioden undersöka behovet av en övergripande överenskommelse mellan Sverige och Indonesien i syfte att underlätta det selektiva samarbetet.

Del 2. Bakgrund

1. Sammanfattande landanalys

Den politiska och ekonomiska utvecklingen i Indonesien under de senaste tio åren är på många sätt positiv. Landet återfick sin status som medelinkomstland 2005 och kan i stora delar sägas ha återhämtat sig från 90-talets finanskris i Asien som drabbade landet mycket hårt och medförde att ytterligare människor hamnade i fattigdom. De senaste åren har präglats av relativ ekonomisk stabilitet och tillväxt, men tillväxttakten räcker inte för att absorbera de miljontals nya arbetssökande som träder in på arbetsmarknaden varje år. Tillväxten är dessutom ojämnt fördelad mellan stad, landsbygd och olika regioner av landet. Samtidigt har den rådande globala finanskrisen medfört att tillväxtprognoserna för 2009-2010 tvingats justeras ned. Landets ekonomiska situation är dock avsevärt bättre idag än under den förra krisen, mycket tack vare omfattande marknadsekonomiska och finansiella reformer. Indonesiens relativt måttliga exportberoende bidrar också till att dämpa konsekvenserna av den globala ekonomiska nedgången.

Indonesien har kommit långt i sin demokratisering under det senaste decenniet. En omfattande decentralisering har genomförts sedan 2001 i syfte att stabilisera den regionala autonomin och har resulterat i omfattande öknings av budgeten på provins- och distriktsnivå. Många distrikt saknar dock fortfarande kapacitet att hantera budgetansvar och stora belopp kan därför inte spenderas effektivt på lokal nivå.³

Sociala, etniska och religiösa spänningar är fortsatt ett problem i regioner som Sulawesi, Moluckerna och Papua. Fredsprocessen i Aceh betraktas som en framgång, men vissa bedömare varnar för att en fortsatt positiv utveckling i Aceh inte kan tas för given utan att arbete kvarstår för att fortsatt konsolidera fredsprocessen.⁴

Mänskliga rättigheter respekteras väl i indonesisk lagstiftning, men brister samtidigt med avseende på implementering och efterlevnad. Överträdelser av mänskliga rättigheter samt begränsad tillgång till rättsliga processer för fattiga är fortsatt ett problem, särskilt i geografiskt avlägsna områden. Vidare urholkar den omfattande korruptionen allmänhetens förtroende för det indonesiska

³ Spending for development: making the most of Indonesia's new opportunities, The World Bank, June 2007

⁴ International Crisis Group

rättsväsendet. Förhållandena i landets fängelser visar generellt på stora brister.

Indonesien är ett medelinkomstland, men med ojämnt fördelade ekonomiska resurser. Fattigdomen i landet har minskat på senare år, men fortfarande lever närmare hälften av befolkningen på mellan 1-2 dollar per dag⁵. En stor del av befolkningen lever dock på en nivå strax över fattigdomsgränsen men även mindre dramatiska förändringar kan medföra att denna grupp hamnar under fattigdomsgränsen. Den globala finanskrisen kan komma att få betydande konsekvenser för utvecklingen i Indonesien, inte minst för de många miljoner människor som lever på marginalen till fattigdom. Även om investeringar inom utbildning har ökat markant under senare år⁶ spenderar Indonesien fortsatt för lite inom nyckelsektorer såsom infrastruktur och hälsovård.

Efterlevnaden av kvinnors och barns rättigheter fortsätter att vara eftersatt, med otillräckligt rättsligt skydd och diskriminering på grund av religiösa och kulturella traditioner. Fattiga kvinnor och kvinnor på landsbygden har generellt bristfällig tillgång till utbildning, hälsovård och rättsligt skydd. Tecken finns också på att toleransen för religiösa minoriteter och homosexuella minskat.

Indonesien har rik biodiversitet och stora natur tillgångar. Dessa naturtillgångar har inte hanterats på ett miljömässigt hållbart sätt, vilket har lett till över exploatering och miljöförstöring. Trots att konsekvenserna av miljöförstöring och klimatförändring blir allt tydligare i Indonesien, är det först på senare år som detta uppmärksammas på politisk nivå och av allmänheten. Klimatkonferensen på Bali 2007 bidrog ytterligare till att höja medvetenheten kring klimat och miljöfrågor i Indonesien. Avskogning, översvämningar, industriella föroreningar, okontrollerad hantering av hushållsavfall och bristfällig tillgång till rent vatten, är utmaningar som i kombination med hög befolkningstillväxt sammantaget blir allvarliga problem som måste hanteras de kommande åren.

Indonesien är mycket känsligt för klimathot och naturkatastrofer. Naturkatastrofer, såsom jordbävningar, jordskred samt vulkanutbrott utgör stora hot mot tätbefolkade områden i Indonesien. Beredskapen att hantera konsekvenserna är begränsad och fattiga människor tenderar

⁵ Fattigdomsnivån på Java ligger på 15,7 % och på Papua är den 38,7%, Världsbanken, november 2006

⁶ 17.2% of total national public expenditure is allocated to education while the same figure is 10.8% for infrastructure and 4.9% for health, Spending for development – making the most of Indonesia's new opportunities, World Bank, June 2007

att drabbas hårdast. Klimatförändringarna har redan påverkat årstiderna i Indonesien.

Trots att regeringen på senare år lanserat många och kraftfulla initiativ mot korruption är problemet fortsatt utbrett. Indonesien ligger på 143:e plats bland 179 länder på *Transparency Internationals* (TI) lista år 2007. Korruption utgör ett fortsatt stort hinder för landets utveckling. Statliga myndigheter och samhällsinstitutioner är ofta byråkratiska, ineffektiva och i behov av modernisering.

Indonesien har världens fjärde största befolkning och världens största muslimska befolkning. Mot bakgrund av storlek, ekonomisk betydelse och geografiskt läge har Indonesien en viktig strategisk betydelse för utvecklingen och stabiliteten i regionen. Indonesien spelar även en betydande roll för utvecklingen av det sydostasiatiska samarbetsorganet, ASEAN (Association of South East Asian Nations).

2. Sammanfattande resultatbedömning

Utvecklingssamarbetet med Indonesien styrdes under perioden 2005 - 2009 av en regional strategi för Sydostasien, i vilken Indonesien ingick. Samarbetet har fokuserat på att stödja en demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter samt främjandet av en hållbar användning av naturresurser och skydd av miljön. Utbetalningsnivån har legat på mellan 68 -100 miljoner kronor per år under de senaste fyra åren med en markant ökning under 2005 till följd av tsunamikatastrofen och stödet till fredsprocessen i Aceh.

Huvuddelen av det svenska stödet har hittills kanaliserats genom multilaterala organisationer såsom UNDP, UNICEF och Världsbanken. En annan viktig svensk biståndsform har varit myndighetssamverkan mellan svenska och indonesiska myndigheter. Vissa insatser har kanaliserats genom samarbetsavtal med Nederländerna och Norge där Sverige agerat som "tyst partner". Ett mindre stöd har utgått direkt till indonesiska enskilda organisationer.

Sverige har traditionellt sett haft en relativt begränsad kontaktyta med Indonesien och utvecklingssamarbetet har varit fokuserat på ett fåtal sektorer med relativt begränsad budget. Sverige är även storleksmässigt en av de minsta bilaterala givarna jämfört med de betydligt större givarna såsom USA, Japan, Australien och Nederländerna. EU, Världsbanken och Asiatiska Utvecklingsbanken (ADB) är viktiga multilaterala givare i Indonesien. Givarsamordningen har varit begränsad och förekommit framförallt på sektornivå, t.ex. inom vatten

och sanitet. Tillsammans med ett tjugotal andra givarländer signerade Sverige under 2009 *Jakarta Commitments: Aid for Development Effectiveness*, en lokalt överenskommen Parisagenda i syfte att uppnå bättre givarsamordning.

Den resultatutvärdering⁷ som genomfördes under 2008 av svenskt utvecklingssamarbete med Indonesien pekar på att de program som bedrivs har hög relevans för de mål som är uppsatta för samarbetet och målgruppernas behov. För de flesta av insatserna är det dock ännu för tidigt att bedöma konkreta resultat och effekter. Detta gäller särskilt de insatser vars start fördröjts med anledning av byråkratiska processer på indonesisk sida. Indonesien har ett komplext politiskt och administrativt system, vilket resulterat i långa uppstartssträckor för nya insatser, ibland upp till två år.

Fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet har varit tongivande i flera av insatserna. Svenskt stöd till att etablera en fri indonesisk icke-kommersiell radio har bidragit till att öka fattiga människors tillgång till information genom förbättrad kvalitet på nyhetssändningar. Fattiga människors medvetenhet om sina rättigheter har ökat som ett resultat av insatserna inom området tillgång till rättsliga processer. Stöd inom vatten och sanitet har resulterat i ökad kapacitet att hantera dessa frågor på både lokal och regional nivå, inte minst i de centrala och östra delarna av Indonesien.

Det svenska stödet till återuppbyggnaden efter tsunamin kanaliserades i huvudsak genom den givargemensamma *Multi Donor Trust Fund for Aceh and Nias* (MDTF). Fondens arbetssätt har präglats av ett starkt ägarskap av den indonesiska regeringen och har lyckats samla ett stort antal givare vilket har bidragit till internationellt lärande av hur man kan arbeta mer effektivt vad gäller katastrofinsatser och återuppbyggnad.

Resultatutvärderingen konstaterar att av de nu pågående insatserna är det institutionssamarbetet (myndighetssamverkan) som har störst potential för framtida aktörssamverkan. Detta baseras främst på dess potential för självbärande relationer då dessa samarbeten är efterfrågade från de indonesiska parterna och att ett förtroende byggts upp mellan de berörda parterna. Övrigt samarbete har i huvudsak utgjorts av multi-bi-samarbete som inte uppfyller villkoren för aktörssamverkan.

⁷ Resultatutvärdering av svenskt utvecklingssamarbete med Indonesien 2005-2008, Stockholm International Consulting Group, juli 2008

3. Sammanfattande analys av Sveriges roll i landet

3.1 Slutsatser av Sveriges och EU:s politiska beslut och processer som är relevanta för samarbetet

EU-kommissionen är en relativt stor givare i Indonesien. Samarbetet styrs av en samarbetsstrategi 2007- 2013 som omfattar en mängd olika områden som handel, utbildning, investeringsklimat, miljö och rättssektorn. Kommissionen har idag ett mindre stöd till MR-relaterade insatser men förhandlingar pågår om att etablera en formell MR-dialog med Indonesien under 2009.

EUs uppförandekod har tillämpats i begränsad skala i Indonesien främst på grund av att givarbilden är splittrad och komplicerad. Möjlighet till samarbete med EU-kommissionen finns framförallt inom området investeringsklimat och näringslivsfrämjande.

3.2 Samstämmighet för utveckling

Det svenska utvecklingssamarbetet med Indonesien, inte minst till återuppbyggnaden efter tsunamin och stödet till fredsprocessen i Aceh, har varit bidragande orsaker till de nu mycket goda politiska relationerna mellan Sverige och Indonesien. Det finns idag ett starkt ömsesidigt intresse att bredda och fördjupa samarbetet inom en rad områden där gemensamma intressen finns. Handelsutbytet har ökat och relationerna har stärkts genom ökad dialog och ömsesidigt besöksutbyte. Ett konkret exempel på detta är den bilaterala dialogen kring mänskliga rättigheter som inleddes under 2008. Gemensamt intresse finns även att fördjupa den politiska dialogen.

Länderna har även ett gemensamt intresse av att samarbeta kring regionala och globala frågor så som fred och säkerhet, mänskliga rättigheter, multilaterala handelsfrågor och regional integration.

Flera svenska företag finns representerade i Indonesien och svensk industri bör fortsatt ha goda förutsättningar att göra sig gällande på områden som kommunikation, transport och miljö. För Sverige utgör Indonesien den snabbast växande exportmarknaden i Sydostasien.

Genom det selektiva samarbetet kan svenska offentliga och privata aktörer ges möjlighet att verka i Indonesien och på olika sätt visa exempel på svensk kompetens och tekniskt kunnande. Detta kan även påverka andra politikområden i positiv riktning t.ex. handel. Synergier och samordning mellan de olika politikområdena ska eftersträvas.

Aktörssamverkan och strategiskt riktade insatser kan bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

3.3 Svenska aktörer och svenska komparativa fördelar

Kontakterna mellan svenska och indonesiska aktörer är i dagsläget ännu relativt begränsade även om en intensifiering av utbytet mellan länderna har ökat under senare år. Bland aktörer i Sverige såsom näringsliv, universitet och högskolor, kommuner och landsting, myndigheter och civila samhället kan skönjas ett ökande intresse för Indonesien.

Det pågående samarbetet mellan svenska och indonesiska myndigheter uppskattas på indonesisk sida då man värdesätter svensk kompetens och inriktningen på institutionsutveckling, något som andra länder inte alltid prioriterar. Svenska samhällsmodeller på både central och lokal nivå har rönt visst intresse från Indonesien.

Synergier mellan den bilaterala dialogen om mänskliga rättigheter och det selektiva samarbetet finns och ska tas tillvara.

3.4 Slutsatser om Sveriges roll

Sverige har traditionellt spelat en relativt begränsad roll i Indonesien. De politiska relationerna mellan Sverige och Indonesien är emellertid mycket goda och det finns idag ett ökat ömsesidigt intresse av att bredda och fördjupa relationerna mellan länderna inom en rad områden.

Som givare är Sverige en liten aktör i Indonesien. Utvecklings-samarbetet har dock visat på intressanta svenska samhällsmodeller vilket kan bidra till att dialogen inom t.ex. mänskliga rättigheter och miljö/klimat kan utvecklas. Det finns därför goda möjligheter att utveckla och fördjupa relationerna mellan länderna inom områden där Sverige har goda erfarenheter och där det finns ett gemensamt intresse för samverkan.

4. Överväganden om mål och inriktning av det framtida samarbetet

Indonesien har under de senaste tio åren gjort stora politiska och ekonomiska framsteg. Fattighedsnivån har sänkts och flera av MDG-målen är på god väg att uppfyllas. Trots detta kvarstår omfattande problem såsom bristande efterlevnad av de mänskliga rättigheterna inte minst i genomförande av gällande lagstiftning, ojämlikt fördelade ekonomiska resurser och en omfattande korruption. Indonesien går stora utmaningar till mötes vad gäller miljö och klimatförändringar.

Erfarenheterna av den svenska utvecklingssamarbetet i Indonesien⁸ visar på att inriktningen på samarbetet har haft hög relevans för de uppsatta målen men att det är för tidigt att bedöma konkreta resultat och effekter. När det gäller myndighetssamverkan har kontakter etablerats som kan ha potential att utvecklas till ett framtida aktörssamverkan. Frågan om hur svenska myndigheters möjlighet att finansiera sina egna konstnader i samarbetet när biståndsfinansieringen upphör måste lösas. Lärdomen är att det tar tid att initiera nya insatser, pga. en administrativt komplex förvaltning och att detta kan komma att bli resurskrävande för både Sida och ambassaden. I ljuset av detta är det av vikt att där så är möjligt bygga vidare på kontakter och erfarenheter från tidigare samarbete givet att de uppfyller villkoren för för aktörssamverkan.

Att kombinera en fortsatt ekonomisk utveckling med en ökad kapacitet att skydda miljön och förebygga och hantera effekterna av klimatförändringar är en utmaning för Indonesien. Sverige har relevanta kunskaper, erfarenheter och teknologi för att vara en partner inom miljö- och klimatområdet. Få svenska aktörer har dock hittills varit verksamma inom miljöområdet i Indonesien. En viktig uppgift blir därför att aktivt stimulera och främja tillkomsten av samarbeten som har potential att övergå till mer aktörsdrivet samarbete på sikt.

Samarbete på demokrati- och MR-området har hittills kanaliserats genom multilaterala kanaler, enskilda organisationer och genom myndighetssamverkan. Erfarenheterna har visat att det finns ett intresse av att fortsatt ta del av svenska erfarenheter och kunskaper inom området. Bedömningen är dock att förutsättningarna för aktörssamverkan är begränsade. Strategin ska därför vara öppen för ett begränsat antal riktade strategiska insatser inom demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Kopplingen mellan det biståndsfinansierade samarbetet inom mänskliga rättigheter och den bilaterala MR-dialogen mellan Indonesien och Sverige ska utvecklas under strategiperioden.

För närvarande bedriver Sverige inga insatser med fokus på ekonomisk tillväxt i Indonesien. Framförallt detta nya område kommer att kräva ett proaktivt arbetssätt av både Sida och ambassaden i Jakarta för att bidra till att nya kontaktytor etableras. Särskilda informationsinsatser kan komma att krävas för detta ändamål. Då aktörssamverkan är efterfrågestyrt ska strategin, utöver de angivna samarbetsområdena, vara öppen även för initiativ till aktörssamverkan inom andra områden som identifieras under strategiperioden.

⁸ Outcome Assessment of the Swedish Development Cooperation with Indonesia between 2005- 2008

Mot bakgrund av de begränsade kontaktytorna och de initiala utmaningar som identifierats för aktörssamverkan förväntas det att aktörssamverkan först mot slutskedet av strategiperioden kan utgöra huvuddelen av samarbetet.

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Tel: 08-405 1000, Fax: 08-723 11 76, webb: www.ud.se

Omslag: UD-PIK-INFO, tryck: XGS Grafisk service, 2009

Artikelnummer: UD 09.082